
Beslut i fråga om oredlighet i forskning

Beslut

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (nedan nämnden) beslutar att [REDACTED] inte gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Bakgrund

Den 8 mars 2021 inkom en anmälan om oredlighet i forskning till nämnden avseende docent [REDACTED] vid Umeå universitet. Anmälan avser misstänkt förfalskning vid genomförandet av studien [REDACTED] en studie som bedrivits i samarbete med en forskare vid Utrecht universitet. Studiens syfte var att undersöka hur etnicitet och kön kan påverka individers möjligheter i en akademisk kontext. Som en del av studien har forskarna med e-post skickat förfrågningar till olika företrädare för akademiska forskningsmiljöer om möjligheterna att erhålla en forskartjänst från en påhittad person. I vissa förfrågningar har denne påhittade person till exempel haft ett svenskklingande namn och i andra ett icke-svenskklingande namn.

Motivering av beslut

Rättslig reglering

Nämnden ska pröva frågor om oredlighet i forskning enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (nedan lagen). Definitionen av oredlighet i forskning är enligt 2 § ”en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning”.

Fabricering, förfalskning eller plagiering

De former av oredlighet som nämnden ska pröva är fabricering, förfalskning och plagiering. Begreppen är inte definierade i lagen, men i förarbetena refereras till att de finns beskrivna i forskningsetiska kodexar och riktlinjer som till exempel Den europeiska kodexen för forskningens integritet¹ ². De redogörs också för i

---

¹ Den europeiska kodexen för forskningens integritet. Reviderad utgåva. Berlin: All European Academies (ALLEA); 2018, kap. 3.1.

² Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

Vetenskapsrådets publikation *God forskningssed*³. Fabricering beskrivs, enligt förarbetena, ofta som att man hittar på resultat och dokumenterar dem som om de vore riktiga. Med förfalskning avses manipulering av forskningsmaterial, utrustning eller processer eller att uppgifter eller resultat ändras, utelämnas eller undanhålls utan att det är motiverat. Slutligen är beskrivningen av plagiering att en forskare använder andras texter, idéer eller arbeten utan att ge tillbörligt erkännande till ursprungskällan.⁴

Andra typer avvikelser från god forskningssed än de ovan nämnda hanteras i stället av forskningshuvudmännen själva enligt 1 kap. 17 § högskoleförordningen (1993:100).

Nämnden bedömer att de misstankar som tas upp i anmälan handlar om kritik mot den form av forskningsmetod ("deception") som använts, där forskare falskeligen utgett sig för att vara en påhittad person i syfte att kunna undersöka om de svar som erhållits på förfrågan kan bero på personens etniska bakgrund eller kön. Att använda en sådan metod, på det sätt som skett i det aktuella fallet, innebär inte förfalskning i lagens mening.

Sammanfattningsvis finner nämnden att [REDACTED] inte gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Nämnden har fattat beslut i detta ärende efter föredragning av handläggaren Miriam Matsson.

Thomas Bull
Ordförande

Miriam Matsson
Handläggare

---

³ *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet; 2017, kap. 8.

⁴ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.